

תורה ודעת

יו"ל ע"י 'קהל עדת ירושלים' ♦ גליון 97 ♦ פרשיות שמות - וארא ♦ טבת תשס"ט

ביאורי תורה

מתורתו של רבינו הגאון רבי לייב מינצברג שליט"א

פרשת שמות

כפתאים בחינת פתי יאמין לכל דבר, אלא הכוונה כאן להרגשה פנימית ועילאית הנובעת מטהרת הלב שמרגיש את האמת, כאמור.

הדרך השלישית שמצינו בפרשה זו היינו אמונה ידי העמקה לדעת מציאותו יתברך על ידי חקר אלוקים וידיעת שמו. ובחינה זו היתה עומק כוונת משה בשאלתו - 'ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם'. כלומר שבני ישראל לקראת היותם עם ה', ירצו לדעת מהות קדושתו ולחקור רוממות עניינו, ועל זה השיב לו הקב"ה עומק סודות ידיעתו וגילה לו שמו הנעלם והנשגב.

ב. ויאמר עוד אלוקים אל משה כה תאמר אל בני ישראל ה' אלוקי אבותיכם אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב שלחני אליכם, זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור אליהם. (ג, טז).

הנה בפשוטו של הכתוב נאמרה כאן מצוה והוראה שמכיון שהשם הוי"ה הוא יהיה שמו לעולם ולא ישתנה, על כן אין לנו לשנות שמו בכל הדורות. וכפילות העניין בשתי לשונות על פי פשוטו הוא לחיזוק הדבר, והיינו שכן יהיה שמו לעולם וכך יהיה זכרו לדור ודור. וכמו שפירש ב'מצודת דוד' בפסוק 'ה' שמך לעולם, ה' זכרך לדור ודור' (תהילים קל"ה, ג) שנכלל הדבר לחיזוק.

כלומר שכיון שמציאותו היא נצחית ולא יחול המשך בעמוד הבא

מרום עיניכם וראו מי ברא אלה'.
ונראה שבפרשה זו, במשא ומתן כאשר שלח הקב"ה את משה להוציא את ישראל ממצרים ולעשותם לעם ה', מבוארים שלשת הדרכים הללו המובילים לאמונה בה', והטעם פשוט שבא הקב"ה לקחת את עם ישראל בתחילת דרכם, ראוי לבסס את אמונתם על כל יסודותיה.

הדרך של 'מסורת' המושתתת על ההתגלות הניסית והנפלאה שהיתה ביציאת מצרים, מבוארת בפרשה זו שאמר משה להקב"ה 'והן לא יאמינו לי' ועל זה אמר לו ה' לעשות את האותות - 'למען יאמינו כי נראה אליך ה' - - 'והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון' (ד, ח-נ). ואכן בהמשך היציאה נעשו לעיניהם אותות ומופתים רבים כשאחת ממטרותיהם היה לבסס את ידיעת והכרת ה' בלב עם ישראל - 'ולמען תספר באזני בן ובאזני בן בןך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בס' וידעתם כי אני ה'.' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו'.

עוד יש בפסוקים אלו הבטחת ה' למשה 'ושמעו לקולך', כלומר שלא יוצרכו לאותות אלא יש דרך להגיע לאמונה בלי הוכחות, ואיתא ברש"י (ד, ט) שהיה טענה על משה שדיבר לשון הרע על ישראל שאמר 'והן לא יאמינו', אחר שאמר לו הקב"ה 'ושמעו לקולך'. ופשוט שאין הכוונה לאמונה

א. ויאמר משה אל האלוקים הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת להם אלוקי אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם (ג, ז).

לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם ה' אלוקי אבותיכם נראה אלי וגו'. ושמעו לקולך (ג, ט).

ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי כי יאמרו לא נראה אליך ה' וגו'. ויאמר אליו ה' מה זה בידך ויאמר משה. ויאמר השליכהו ארצה וישליכהו ארצה ויהי לנחש וינס משה מפניו. ויאמר ה' אל משה שלח ידך ואחוז בזנבו וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו. למען יאמינו כי נראה אליך ה' וגו' (ד, א-ה).

הנה בכדי לבסס את האמונה בה' ישנם כמה דרכים, ראשונה היא הדרך הנקראת 'אמונה פשוטה' והיינו על ידי המסורת מה שקיבלנו מאבותינו שראו בעיניהם את כל האותות והמופתים ביציאת מצרים ומתן תורה, דרך נוספת היא על ידי דרישה וחקירה והעמקה בחכמה האלוקית ובדרכי ההיקש וההוכחות, אשר גם בזה ניתן להגיע לאמונה וידיעת ה'. ויש עוד דרך נעלית של רגשות קודש של טהור מרגיש האמת וברור ונהיר לו אמיתת מציאותו יתברך. וביארנו שלשה דרכים אלו בהרחבה במקו"א עיי"ש (תורה ודעת גליון 91 מדור חכמה ומוסר 'שאו

מרכז מוסדות קהל עדת ירושלים - ישיבת המתמידים

כוס תנחומים

מהררי ציון וירושלים נשגר תנחומנו קדם ידידנו הנעלה האי גברא רבה איש האשכולות ורב תבונות רב הפעלים לתורה ולחסד מתומכי מוסדותינו הקדושים אוהב התורה ולומדיה ומחשבוני מרביצי התורה בימינו ה"ה הגאון הנודע רבי **צבי רייזמן** שליט"א

בעמח"ס רץ כצבי ו' חלקים

ולאחיו החשוב הרה"ח רבי **מאיר** שליט"א

ולאחותו החשובה תח"ל משפחת הרה"ג רבי **חיים אליעזר פינק** שליט"א

בהלקח מהם אביהם הדגול עטרת ראשם ותפארתם ספרא וסייפא מאצילי בני ישראל

הגאון רבי **השיל** זצ"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד

הודעות

ניתן להשיג

אוגדני תורה ודעת תשס"ו-ז

מחיר כל כרך 50 ש"ח

לפרטים 0527653301

בעז"ה עומדים אנו להוציא לאור

אוגדן חלק ג

גליוני שנת תשס"ח, טב - צ

אי לכך אנו מבקשים מכל מי שיש בידו הערות או תיקונים

בגליונות אלו, נא להודיע למערכת בהקדם

בטלפון 0527615923 / 0527673009

בכדי שנוכל לתקנם

ולהוציא דבר מושלם ומתוקן מתחת ידינו.

בו כל שינוי אף פעם על כן זה יהיה שמו לעולם, וזה מיסודות ידיעת ה', שלא יתכן שום שינוי במציאות הנצחית (והיינו שלמרות שרואים הבדלים בהנהגה אבל במציאותו לא חל שום שינוי) וכדכתיב 'כי אני ה' לא שִׁנִּיתִי' (מלאכי ג, ו).

אולם יש להבין מדוע נזכר כאן רק שם הוי"ה, והרי יש עוד כמה שמות להקב"ה כדאיתא בגמרא (שבועות לה. ועין יור"ד רעו סעיף ט).

ועוד צריך לדעת כיצד מתקיים מקרא זה והיאך אנו מקיימים מצוה זו, שהרי כאן נקבע שאך ורק שם הוי"ה יהיה שמו וזכרו, והרי ישנם כמה שמות להקב"ה שאנו משתמשים בהם, ובתורה עצמה ובשאר כתבי הקודש מופיעים כל השמות גם אחרי פרשה זו.

ונראה הביאור בזה שכאן בא הכתוב לומר ששם הוי"ה הוא שם העצם המורה על עצם מציאותו. ועל כך באה ההדגשה 'זה שמי לעולם זה זכרי לדור ודור'.

כלומר שהן אמנם ישנם עוד שמות שהוא יתברך נקרא בהם, אולם כל השמות הללו הם שמות התואר בלבד שנקרא כן על שם מעשיו והנהגתו, ואינם שמות העצם, [ולכן לפעמים משתמשים בשם זה ולפעמים בשם זה כפי המתאים למעשיו ולהנהגתו באותה שעה]. אבל שם הוי"ה הוא שם העצם. ועל שם זה נאמרה המצוה של 'זה שמי לעולם זה זכרי לדור דור', דהיינו שרק בשם זה יוזכר מציאותו, שלא ימצאו שמות והבחנות מחודשות בתור שם העצם המורה על עצם מציאותו. והבן.

ובזה מיושב שפיר היאך קורין ומזכירים אותו בשמותיו האחרים, כי מה שכתוב כאן הוא רק שאסור להזכיר שם אחר על עצם מציאותו, אך מה שאנו קוראים אותו בשאר השמות אין כוונתנו לקבוע שזה שם העצם, אלא כוונתנו להתייחס אליו בשם התואר, ממידת דרך ארץ וקדושת כבוד ה' שלא להוציא מפינו שמו הקדוש. ודומה הדבר לבן שאינו קורא לאביו בשמו מחמת כבודו אלא קורא לו 'אבא', דוודאי לא נחשב ששינה את שמו לשם 'אבא', אלא שעתה מתייחס אליו מצד מעמדו שהוא אביו. וכמו כן כאשר משתמשים בשם אדנות ואלוקים ויתר השמות כוונתנו להתייחס אליו יתברך מצד הנהגתו ולא לקבוע ששמו הוא שמות אלו. והבן.

*

והנה חז"ל דרשו בזה - **רבי אבינא רמי כתיב זה שמי לעולם זה זכרי לדור דור, אמר הקדוש ברוך הוא לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת** (פסחים נ.).

וברש"י שם פירש מה הוקשה לרבי אבינא - **כתיב זה שמי לעולם - בהעלמה, וכתיב זה זכרי דמשמע קרייה ולא העלמה, לשון אחר כיון דכתיב זה שמי פשיטא דזה זכרי, היאך יקרא אלא בשמו. ובתירוץ הגמרא פירש - לא כשאני נכתב - שני שמות לימדו, שם הכתיבה ושם הקרייה.**

ובמסכת קידושין (עא.) פירש רש"י באופן נוסף, דהילפותא מדכתיב שתי פעמים 'זה' - **כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי - מדלא כתיב שמי וזכרי, משמע שלמדו שני שמות ואמר לו זה שמי מיוחד ובה השני אני נזכר.**

והיינו שפירשו 'זה שמי' שהוא השם כפי שהוא באמת, ו'זה זכרי' היינו האופן שיהיה נזכר בפה. ולכן דרשו שזה שמי הוא שם הוי"ה שכך יהיה נכתב, אבל האופן שיהיה נזכר בפה הוא בשם אדנות ולא בשם הוי"ה.

והנה מה שאמרו ונקרא באל"ף דל"ת, אין הכוונה דווקא לשם זה של אל"ף דל"ת, שהרי אין נזכר שם זה כאן כלל. אלא הכוונה להזכירו בשאר השמות הקדושים. דהרי מצינו שבמקומות שאי אפשר לקרות שם הוי"ה בשם אדנות [והיינו כאשר שם הוי"ה נכתב סמוך לשם אדנות] (כמו שמצינו בפרשת ואתחנן (דברים גכד, וכמה פעמים בתנ"ך)) אזי קוראים את שם הוי"ה בשם 'אלוקים'. ונראה שגם שם זה לאו דווקא, אלא אם מאיזה סיבה שהיא לא יוכלו לקרותו בשם אלוקים אזי יכולים לקרותו בכל שם מהשמות הקדושים. והעיקר שלא יהיה נקרא כשם שהוא נכתב בשם הוי"ה, והטעם שנבחר השם אדנות להזכיר בו היינו משום שהוא הקרוב ביותר בעניינו לשם הוי"ה, ואחריו הדומה ביותר הוא שם אלוקים, והבן. (עין 'תורה ודעת' גליון 30 מדור חכמה ומוסר, ויבואר עניין זה בהרחבה בעז"ה במאמר מיוחד על שמות הקודש).

והנה צריך להבין שלכאורה הדרש כאן הוא להיפך לגמרי מפשוטו של מקרא, שבפשוטו יש כאן מצוה שלא לשנות את שמו משם הוי"ה, ובדרשה הוא להיפך שדורשים 'לעלם' דכתיב חסר, שצריך להעלים את שמו, ואדרבה דווקא להזכיר את שמו בשם אחר שאינו שם הוי"ה.

אכן על פי האמור מבואר הדבר, שהכתוב מתייחס רק לגבי קריאת שם העצם, אולם דווקא משום כך ששם העצם הוא הוי"ה על כן גילה לנו הכתוב על פי דרשת חכמים שיש להעלימו ולא לאומרו בפה, מחמת דרך ארץ וכבוד קדושת שמו. ודרשו כאן בתיבות 'זה שמי לעלם' מצד אחד להעלים את שם העצם ולהשתמש בו רק לכתיבה. ובתיבות 'זה זכרי לדור דור' דרשו שיש להזכיר את שם ה' בפה רק על ידי שמות התואר שאינם שם העצם.

והדרשה מפרשת את הפסוק ששם העצם נקרא 'זה שמי', ושאר השמות נקראים 'זה זכרי' מכיון שאינם שם העצם רק הם שמות תואר שראוי להזכירו על ידיהם.

ועל פי האמור עולה שבדרשה זו בפסוק 'זה זכרי לדור דור' אנו למדים שבאותו מעמד כאשר ביקש משה לדעת 'מה שמו'. אזי לימדו הקב"ה למשה רבינו את כל השמות הקדושים, הן שם העצם, והן שמות התואר שבהם יוכלו להגות בפה ולהזכיר את שמו יתברך.

ונמצא שעל שאלת משה 'מה שמו', השיב לו

הקב"ה את כל שמות הקודש, והוא דבר נפלא שלמרות שעיקר בקשתו היתה לדעת את שם העצם, בכל זאת נאמרו לו כל שמות הקודש הן שם העצם והן שמות התואר.

*

ועל פי דרך דרשת חז"ל האמורה יש לפרש הפסוק כמין חומר, שתחילה לימדו הקב"ה שם העצם שם הוי"ה ועל זה אמר 'זה שמי לעולם', כלומר שזה שם העצם הוא 'לעולם' ואינו משתנה אף פעם. אולם בנוסף לזה לימדו גם את שמות התואר שהם בחינת 'זה זכרי', כדרשת חז"ל דהיינו השמות שעל ידם ניתן להזכיר את שמו יתברך, ועל זה אמר 'לדור דור', שאת שמות התואר הללו אנו משנים את הזכרתם בהתאם להנהגה שבכל דור ודור.

*

והנה מבואר בדברי הגמרא האמורים דמדכתיב 'זה שמי לעלם' דמשמע לשון העלמה, ילפינן שאסור להזכיר את שם הוי"ה בקריאה, ורק השמות הרמוזים ב'זה זכרי' מותר להזכירם.

ושם איתא - **אמר רב נחמן בר יצחק לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביו"ד ה"י ונכתב ביו"ד ה"י** (פסחים נ.).

וצריך להבין דמאחר דילפינן להדיא דבעינן להעלימו, אם כן היאך יהא מותר לאמרו לעולם הבא.

וכמו כן צריך עיון הא דאיתא בגמרא (יומא לט:.) שהכהן גדול היה מזכיר את השם המפורש בידיו של יום הכיפורים.

וכן אמרו לגבי ברכת כהנים במקדש - **כה תברכו את בני ישראל בשם המפורש אתה אומר בשם המפורש או אינו אלא בכינוי ת"ל ושמו את שמי שמי המיוחד לי יכול אף בגבולין כן נאמר כאן ושמו את שמי ונאמר להלן לשום את שמו שם מה להלן בית הבחירה אף כאן בבית הבחירה וכו' והיכן אבוא אליך וברכתך בבית הבחירה שם אזכיר את שמי בבית הבחירה** (סוטה לח.).

וכל זה צריך ביאור, משום מה לא חל בבית המקדש מצוה זו של העלמת שמו יתברך והאיסור לאומרו.

והנראה בזה דאין הדרשה באה לומר שלא להזכיר השם כלל מכל וכל, אלא להעלימו ולא לאמרו במצבי חולין רגילים, שאז יש בכך בחינה של חוסר כבוד לשמו יתברך, אולם כאשר אומרים את השם רק בזמנים חשובים ומקודשים או במקומות קדושים, בזה מתקיים שפיר המצוה להעלים את שמו כדכתיב 'לעלם', כיון שאומרים אותו רק להגל המצב המיוחד.

ולכן הותר לאומרו בבית המקדש בברכת כהנים וביום הכיפורים שהוא מקום קדוש, וכמו כן לעולם הבא שהוא זמן קדוש עולמו של הקב"ה.

ועיין שם בגמרא - **אותה שנה שמת בה שמעון**

יביאו את ישראל כמו מנחה ומתנה לה' - והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות, על הר קדשי ירושלים אמר ה', כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה' (שם סו,כ).

ואכן כך איתא במדרשים שגאולת מצרים היה שלא בעתה כאשר עדיין לא היו ראויים לכך - אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין, והלא אמר הקב"ה לאברהם 'ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה' ועדיין אין בידינו אלא מאתים ועשר שנה, אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בחשבונותיכם אלא 'מדלג על ההרים', אין הרים וגבעות האמורין כאן אלא קצים ועיבורין, מדלג על החשבונות ועל הקצים ועיבורין, ובחודש הזה אתם נגאלין, שנאמר 'החודש הזה לכם ראש חדשים'. ובהמשך שם - רבנן אמרי 'קול דודי הנה זה בא' - זה משה בשעה שבא ואמר לישראל בחודש הזה אתם נגאלין, אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין וכל מצרים מטונפת מעבודת כוכבים שלנו, אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בעבודת כוכבים שלכם, אלא 'מדלג על ההרים', ואין הרים אלא עבודת כוכבים (שהש"ר ב,כא,כב).

ועוד איתא - 'קול דודי הנה זה בא' - אמר רבי יהודה מהו מדלג על ההרים, אמר הקב"ה אם אני מסתכל במעשיהם של ישראל אינן נגאלים לעולם, אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים. (שמו"ר טו,ד).

ואיתא בספרים כי מחמת שדילג הקב"ה ולא המתין לזמן שיהיו ראויים, על כן גם הגאולה לא היתה בשלימות. ושוב נפלו וחסאו בעגל ובבית ראשון, והוצרכו לבוא עוד הפעם בארבע גלויות, כי עדיין חסר השלימות הדרושה לתקון השלם. וכבר נרמזים הדברים בחז"ל - דבר אחר משכני בגלות, על מנת אחריו נרוצה לעתיד לבוא, והקב"ה אומר לה על כן משכתיך חסד, עד עכשיו הייתי מקצר ימי השיעבוד, שהיה גלוי לפני שאתם חוזרים לשיעבוד. אבל עכשיו משכתי אתכם מן הגאולה, משתגאלו בפעם הזאת אין אתם חוזרים לשיעבוד. (ילקו"ש ש"ש תתקפא).

וזה גם הביאור במה שהיה יעקב אבינו צריך להגיע אל הברכות על ידי דרך כזו של מרמה, משום שעדיין לא היה המצב בשלימות לגמרי, ולא שלם עוון עשיו עד אז. ואכן בעקבות חסרון השלימות שהוטבע בברכות, לא זכינו להשיג את השפע של הברכות בשלימות, וכל הדורות אנו ממשיכים לסבול מאותו ערעור ופקפק על הברכות, אותה 'צעקה גדולה ומרה' שצעק עשיו חוזרת עלינו בימי גלותינו (אסתר רבה ח,א).

אולם באחרית הימים כאשר יעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו ויבטלו כל הערעורים והפקפוקים על הברכות אז נזכה לשפע טובים בשלימות ולא נדע עוד תלאה ומכאוב.

ותחבולה זו להטעותו בכדי שיסכים ליציאתם, ויוכלו לברוח על נקלה. ואף לאחר כל המכות ומכות בכורות סייע דבר זה שימחר להיכנע ולהסכים שילכו לעבוד את ה' כמו שכתוב - ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את ה' כדברכם (יב,לא). ואכן כאשר נוכח לראות שלא שבו, קם לרדוף אחריהם וכדכתיב - 'ויוגד למלך מצרים כי ברח העם וגו' וירדוף אחרי בני ישראל' (יד,ה-ח).

והנה עצם הדבר שהותר להם לנהוג כן פשוט שהוא נכון ומותר אף שיש בכך שקר ורמיה, שמכיון שמחזיק בהם בכח הזרוע שלא בצדק, הרי בכהאי גוונא מותר לפעול כלפיו בכל דרך שתביא אותו לשחררם, ואף בדרכי רמאות וכדכתיב 'עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל' (תהילים יח,כז). וכן אמרו בגמרא לגבי יעקב אבינו שכשאמר לו רחל שלכן הוא רמאי ולא יוכל לו, אמר לה - אחי אנה ברמאות, אמרה ליה ומי שרי לצדיקי לסגויי ברמיותא, אמר לה אין, 'עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל' (מגילה יג).

וכן מצינו ביעקב אבינו שנטל את הברכות במרמה, כיון שלפי האמת היו שייכות אליו מאחר שקנה את הבכורה, ולכן למען הצלת זכויותיו ובכדי ליטול את שלו, מותר היה לו ללכת בדרכי רמיה ומרמה בבחינת 'עביד איניש דינא לנפשיה'.

אולם מה שצריך ביאור הוא משום מה נסתבב כך הדבר מאת ה' שיוצרכו להשתמש בדרכי רמאות לכזב לפרעה, ולא ניתן הכוח להיאבק עמו פנים אל פנים בדרישה ברורה לשחרר את ישראל עד שיכנע, ומדוע היה צריך להגיע לכך שיצאו על ידי תכסיסים ודרכי ערמה, וכן היה צריך לאלצו ולכפותו עד שיסכים לכך, ונמצא שכל היציאה היתה בגניבת דעת שלא ברצונו באופן כפוי ומאולץ, ואין זה גאולה מכובדת.

ונראה הביאור בזה משום שאכן היה עדיין חסר בשלימותם של עם ישראל, ואף שהיו ראויים להיגאל אולם עדיין זכותם זו לא היתה מושלמת כראוי, והתבטא דבר זה בצורת הגאולה שהיתה חסרה בשלימות צורתה שהיה צריך להגיע אליה בדרכים כאלו.

אמנם בגאולת העתיד כאשר יסור מישראל עול שעבוד הגלויות ויצאו לחירות מאומות העולם בשלימות אז לא יוצרכו לדרכים של תכסיסים וערמה, ולא יוצרכו כלל לדרכי אילוף וכפיה אלא מרצונם ישחררו את ישראל ויביאו אותם לארצם ברוב כבוד ובנחת.

וכדכתיב - כה אמר אלוקים ה' הנה אשא אל גוים ידי, ואל עמים ארים נסי, והביאו בנייך בחוצן ובנותיך על כתף תנשאנה. והיו מלכים אומנייך ושרותיהם מניקותייך, אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו, וידעת כי אני ה' אשר לא יבושו קווי (ישעיה מט,כב).

יתירה על כך מבשרים לנו הנביאים שהגויים

הצדיק וכו' אחר הרגל חלה שבעה ימים ומת ונמנעו אחיו הכהנים מלברך בשם (יומא לט:). וברש"י - מלברך ברכת כהנים את העם בשם המפורש, שלא היו כדאי. ובתוספות כתבו - ונראה דמזה הטעם נמנעו כהנים לברך בשם המיוחד משמת שמעון הצדיק כדאמרינן בפרק טרף בקלפי לפי שלא זכו שוב לגילוי שכינה (סוטה לח: ד"ה הרי).

הרי שלהזכרת השם בבית המקדש נצרך דרגות קדושה מיוחדות שבה מתקיים מצוות העלמת שמו, כיון שאינו נאמר באופן רגיל, רק במצב מיוחד של קדושה.

*

עוד יש להבחין בזה דבגמרא פסחים שם איתא - סבר רבא למדרשה בפירקא אמר ליה ההוא סבא לעלם כתיב.

ועוד אמרו בזה - אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרין אותו לתלמידיהן פעם אחת בשבוע [אחת לשבע שנים], ואמרי לה פעמים בשבוע, אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כמאן דאמר פעם אחת בשבוע דכתיב זה שמי לעולם, לעלם כתיב. רבא סבר למידרשה בפירקא, א"ל ההוא סבא לעלם כתיב (קידושין עא:). וברש"י ביאר דלימוד שם בן ארבע אותיות היינו - 'קריאתו וכתיתו ופירושו'.

והנה מבואר בזה חידוש נוסף דלא רק שאין לאמרו ולהזכירו בפה, אלא אפילו עצם ידיעתו כיצד לאמרו ופירושו אינו ראוי לפרסמו בציבור, כי אם ליחידי סגולה ואף זאת רק לעיתים רחוקות, שתהיה הידיעה בזה נעלמת, שאף זאת נכלל בה ד'לעלם כתיב'. וכעין שמצינו בעניין הכתוב 'כבוד אלוקים הסתר דבר', שבכל זאת התירו זאת ליחידי סגולה כדאיתא בגמרא - אמר רבי אמי אין מוסרין סתרי תורה אלא למי שיש בו חמשה דברים שר חמשים ונשוא פנים ויועץ וחכם חרשים ונבון לחש (חגיגה יג). הנה כי כן גם בדיון זה שנכלל במצוות העלמת שמו, להסתיר סוד קריאת ופירוש השם, אין ההגבלה מוחלטת בזה, שכן כאמור אם נלמד את ידיעת השם רק לעיתים רחוקות ורק לבני עליה אנשי קודש עדיין מתקיים בזה העלמת השם.

ג. ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים ואמרתם אליו ה' אלוקי העבריים נקרה עלינו ועתה נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה לה' אלוקינו (ג,יח).

הנה מבואר בפרשה שכבר מלכתחילה היתה המטרה לשחררם לגמרי מעבודתם ולהוציאם ממצרים לחירות עולם, וצריך להבין איפוא מדוע באו לבקש רשות רק ללכת דרך שלשת ימים לזבוח לה' במדבר.

ועל פי פשוטו נראה שציווה ה' לעשות תכסיס

ועיין בפירושו 'כלי יקר' על הפסוק 'שמך יעקב לא יקרא עוד שמך יעקב' – 'מצינו לרז"ל (ברכות יב:) לא שתעקר יציאת מצרים לגמרי אלא שזכירת ניסי צי"מ יהיו טפל, וזכרון ניסים שלעתידי יהיו עיקר, וכו' ולפי שנאמר (מכ"א, טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, משמע שניסים שלעתידי לא יהיו גדולים מן ניסי מצרים, ואם כן למה יהיו ניסי מצרים טפל, אלא לפי שבגאולה של מצרים לא היה זכותם מספיק להוציאם ביד רמה והוצרכו לילך בעקבה ורמיה, כי אמרו נלך לזבוח לה' אלהינו, וכל בורח הולך בחפזון, כמ"ש (שמות יב, יא) ואכלתם אותו בחפזון, כו' אבל בגאולה אחרונה, אחר שנתמרק העוון מכל וכל באורך גלות החל הזה, יספיק זכותם שיצאו ביד רמה במישור ולא בעקבה ולא בחפזון, כמ"ש (ישעיה נב, ד) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון, זה שאמר הכתוב (שם מ, ד) - **והיה העקוב למישור וגו' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר.**

פרשת וארא

במשנה - עשר מכות הביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים (אבות ה, ד).

נראה פשוט שמספר עשר היה מכוון, כי עשר הוא מספר שלם המציין ריבוי גדול המתקבץ למערכה שלימה, (וכמו שיתבאר בהרחבה בעז"ה במקו"א עניין המספרים). ולכן היה הרצון לפניו שיהיו עשרה מכות, דהיינו מערכה מושלמת של מכות להעניש את פרעה ומצרים, ולהראות את כבוד ה' בכל הארץ. וכמו שמצינו עשרת הדברות, עשרה מאמרות ועוד, שבכולם עניין העשר הוא לבטא מספר רב ושלם.

וביארנו במקו"א (עיין 'תורה ודעת' גליון 68 מדור ביאורי תורה) שהטעם לעשר המכות האלו היינו בכדי לבטא שלשה דרגות של גילוי שליטת ה' בבריאה על כל חלקיה, דהיינו בארץ ובאוויר ובשמים, והיא החלוקה שאנו אומרים בהגדה של פסח - דצ"ך עד"ש באח"ב, ובכל אחד ממקומות אלו נדרשו שלשה מכות כמספר הקובע חזקה, אכן מכת בכורות הוא מכה נוספת מעל שלושת הקבוצות, והוא בא לבטא את הכאת המצרים עצמם.

יתירה על כך מתייחדת מכה זו שלא באה על ידי מלאך ולא על ידי שליח דהיינו כוחות הטבע שבעולם, אלא על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו כמו שאומרים בהגדה, והיא גם המכה שעל ידה הוציאנו ה' ממצרים, ובשל כך מתייחדת מכה זו מתשעת המכות הראשונות ואינה שייכת לסדר המניין שלהם, בבואה לבטא שלב חדש במכות מצרים. והנה לפי זה עניין עשרת המכות יש בו טעם מצד עצמם של דברים, והיינו שלש פעמים שלש, ועל גביהם מכת בכורות שהוא דרגה נוספת.

אולם אין זה סותר למה שנתבאר שעניין העשרה הוא במספר מכוון, בכדי לבטא מספר גדול של שלימות. כי יש לדעת שכן הוא דרכה של תורה בהרבה מקומות, והוא מנפלאות תמים דעים שמשתלבים בדבר אחד כמה טעמים ועניינים, וכולם עולים בקנה אחד כעניין הכתוב 'משפטי ה' אמת צדקו יחדיו'.

נערך ע"י הרב י. מ. ו.

אוהב ימים לראות טוב

כ'מלך ושר', שהוא הממונה על תפקיד מסויים זה. וכן דאגת פרנסת המשפחה, יכול האדם לראות זאת כמלכות, שהוא הממונה והאחראי [שמינוהו מן השמים] לנהל ולסדר צרכי אנשי ביתו, ומתוך הרגשה זו יתמלא קורת רוח ויהיה מרוצה. כי עצם קושי העבודה אינו מכביד על האדם שהרי המלכים והשרים עמלים שעות רבות וממעטים בשינה, ובכל זאת הם מלאים נחת רוח ועוזו נפש, משום שעול העבודה שעליהם הוא עבורם מלכות ושררה. וכמו כן אם יראה האדם בעמל שנפל בגורלו את השררות שבו, יהיה מאושר ושמח. ודבר זה נוגע לכללות החיים, הן בעמל הפרנסה הן בגידול הילדים, והן בכל דבר, והמפתח לכך הוא בזה שלא יראה את עצמו כעבד כפוף לגורלו שנאלץ לבצע את אלו הפעולות, אלא ישים לעשות זאת מדעתו ומרצונו משום שרואה בזה תפקיד ושררה.

והנה גידול הילדים על ידי ההורים יש בזה נחת רוח מיוחד מעצם טבע הדבר, והאדם חש בכך עונג נפלא ביותר של עצם החיים, אך גם בשאר הפעולות שהאדם נאלץ לעשות בחייו, יכול לקבל אותם כאילו עושה זאת מתוך בחירה משום שרואה בכך תפקיד ומשימה חשובה. וכעין בעלי התפקידים הבכירים והסוחרים הגדולים המורבים בעמל ויגיעה, שאינם מתלוננים על כך אלא אדרבה, הדבר ממלא אותם חיות וחדוות יצירה. ואינם חשים בקושי ובשעבוד משום שאין הם כפויים לפעליהם, אלא הם הבעלים הממונים על תפקיד העבודה, והרגשתם היא כמלכים היוזמים ומנהלים את ממלכת עסקיהם ומסחריהם.

והנה רופא מומחה שבתוקף תפקידו מטפל בהרבה חולים קשים ל"ע, הרי למרות העבודה הקשה והמרובה הוא מאושר בזה שזוכה להצילם מרדת שחת ולרפאותם, וגם יש לו נחת רוח מזה שהוא נבחר לטפל בכל המקרים החמורים הללו. לעומת זאת כאשר נופל על האדם משימה לטפל במקרה של חולי רח"ל, מתמלא מרירות ודכדוך מהעול שנכפה עליו. ואם כי וודאי שעצם הדבר הוא צער ועגמות נפש ועליו להתפלל על כך, אולם יחד עם זה רגש ההתמודדות עם המצבים הללו תלויה בהסתכלותו וראייתו. ואילו היה עסקן נאמן אשר קיבל עליו משימה רפואית זו היה מרגיש בכך מעלה ורוממות, והיה עושה פעולותיו בקומה זקופה. וגם עתה שהוא אנוס לכך אין ראוי שירגיש עבדות וקדרות, וחלילה לו להלך שפוף ועצוב. אלא כממלא תפקיד נעלה ומשימה חשובה.

ואין זה דווקא בפעולות ותפקידים, אלא שורש הדבר הוא למצוא בכל מצב את החלק הטוב שבו ולחפש את המבט החיובי שיש לראותו, ולשים את עיקר לבו עליהם. ויסוד הדבר נעוץ ותלוי בטהרת הלב והעדינות שבאדם, וכמו שהביא בספר חובת

מסופר על הבעש"ט הקדוש זיע"א שפגש פעם בשואב המים שבכפר, יהודי מבוגר בא בימים, והתאונן הלה לפניו ותינה את מר גורלו שלמרות היותו אדם זקן עדיין צריך הוא לעבוד כל כך קשה להחיות את נפשו, ועליו לשאוב מים ולסחבם עד פתחי הבתים המרוחקים, והפרנסה בצמצום. ויברכהו הבעש"ט שיעזרהו ה' ויט עליו חסד. אחר שעבר פרק זמן, פגשו שוב הבעש"ט ושאלו למצבו ולפרנסתו, והשיב לו, השבח להש"ת על חסדו שגבר עלי, כפי שהינכם רואים זכיתי להגיע לשיבה ותודה לק-ל נותר בי עוד כוח לשאת את דליי המים הכבדים אל הקומות הגבוהות, ולמרות השכר המועט די בזה לפרנסתי. ובדרך כלל אנשים בגילי כבר אין בכוחם לפרנס את עצמם, ברוך ה' שפר חלקי בחיים, כה יתן ה' וכה יוסיף.

פנה הבעש"ט לתלמידיו ואמר להם, צאו וראו שאותו האדם עצמו ובאותו המצב שלא השתנה מאומה, ואעפ"כ לפני זמן מה הביאו מצב זה להיות ממורמר ואומלל, ולאחר זמן הרי אותו המצב עצמו היה לו סיבה להיות מאושר ולהודות לה'. ופירש הבעש"ט בזה את מה שאמר 'אדם נידון בכל יום' (ר"ה טז, א), שאף שנידון בראש השנה על עצם המצבים שיעברו עליו, אבל בכל יום הוא נידון לפי מעשיו באיזה אופן יתקבלו אצלו, והאם יהיה מרוצה מהם ויגרמו לו נחת רוח.

וביארנו בזה דורשי רשומות (עיין חתם סופר פרשת בחוקותי בשם בעל הפלאה) את הפסוק - **פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון.** שהקב"ה משביע לכל חי 'רצון' כלומר שיהיה האדם מרוצה ושבע רצון מהמצב שנמצא בו.

והנה בכל דבר כגון דא שיש בו שני צדדים גם צד של קושי וחסרון וגם צד של טובה ונחת רוח, על האדם ללמד את עצמו להסתכל על הצד החיובי ולהתמקד בו. ואין בזה עשיית שקר בנפשו, כי באמת יש בזה צד טובה, ואין צריך אלא להבחין בו, וכאשר יכיר בו האדם וודאי יעדיף להתייחס אליו מאשר למבט השלילי והבלתי נעים, כי מי הוא זה אשר יבחר להתבונן דווקא בצדדים השליליים ולהצטער.

ובאמת כמעט בכל המאורעות והמקרים שבאים על האדם, ישנם כמה אנפין, ועל האדם להשכיל כיצד למצוא ולראות את הטוב שבכל דבר. וכגון אם נפל עליו מצב מסויים המצריך התעסקות וטירחה גדולה, הרי מצד אחד יכול הוא לקונן ולהתרעם על ה'עבודת' שנפלה עליו, ועל אשר נאלץ הוא מעתה להתאמץ ולהתרוצץ לטפל בדבר ולבצע את המטלות. ומאידך יש באפשרותו לראות את הדבר כתפקיד ומשרה, ולהתמלא בקורת רוח על היבחרו [מאת ה' יתברך] לבצע משימה זו, ומחשיבות המינוי שהוטל עליו. ובידו לראות עצמו במלאכה זו

לו לשאוב בדליים מלא חפניים ולקחת נחת רוח מהכל. ולהודות לו על כל מה שגמלנו.

ובאמת גם הטיפול עם קושי ובעיות יש בו זווית של נחת רוח, משום שעצם ההתמודדות וההתגברות בצורה ובגישה הנכונה נותנים עניין וטעם בחיים. ולאחר מכן מגיע להרגשה נפלאה, כיצד התמודד נכון וכיצד התגבר על הצער ואיך נחלץ מהבעיה וניצח את הקושי. וכל זה מחשל את האדם ומלמדו להועיל וגם על זה צריך לתת תודה לה'.

ועוד יש לדעת כי בסופו של דבר, כל המצבים הקשים וכל המציאות הבעייתית יתגלו לעתיד כיצד המה היו צעד הכרחי לקראת השלימות, ובין אז כיצד כל אלו הדברים סייעו להביא את התיקון השלם, ואלמלא הם לא היינו מגיעים למצב הנפלא הזה, ויראו בעליל שכל המשברים והמצוקות היו מכוונים להביא את היעודים הנשגבים, ומפורש הדבר בחז"ל ובמקראות, עד כדי כך שאמרו שלעתיד לבוא יברכו הטוב והמיטיב על כל הצרות והגלים שעברו עליהם בגלותם (כדאיתא פסחים נ. ובמפרשים שם). אולם זה הכרחי שבשעת הגלות יהיה מכוסה ונעלם המבט הזה בכדי שירגישו את הצער והקושי, אך צריך האדם להיות כמבוגר המודה לרופא מיד כשעוקר לו את השן, ולא יהא כילד המכיר בטובתו רק אחר זמן כאשר עבר הכאב.

[ובר מן דין, הרי לא ידע כלל שום צער ואף תגל נפשו, כאשר יחזק מבטו במידת הבטחון לדעת כי הכל נקבע בעצתו העמוקה של הקב"ה, ונתבאר בהרחבה במקו"א – עיין 'תורה ודעת' גליון 55 מדור 'חכמה ומוסר', ובקובץ 'תורת בקרבים' - מידת הבטחון.]

והנה כשיתבונן בזה, אזי נוסף על הנוחם ורוח הטובה שישרה עליו מתוך ההכרה שהכל מיועד להביא את הטוב, גם יגל לבו בעצם הידיעה הנפלאה הזאת שיבואו ימים בהם יהיה כל הטוב גלוי ומתגולל בראש כל חוצות.

וכל שכן ישמח לבו ותגל נפשו בזכרו את המעלות הרוחניות שיהיו אז בדרגה נשגבה. ולא עוד אלא שכל הטובות הגדולות הם הכשר וכלי למעלות הרוחניות. וכמו שכתב הרמב"ם – **לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח וכו' אלא כדי שיהיו פנויים בתורה וחכמתה ולא יהיה להם נוגש ומבטל כדי שיזכו לחיי העולם הבא. ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים, ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (הלכות מלכים פי"ב הלכה ד).**

ולהשכיל מעמקיה ורזיה. ועוד מצפים לנו ימות המשיח ימי רוממות ונועם ה' עונג ורוב שלום בצורה נשגבה ונפלאה. ואחריהם יבואו חיי העולם הבא, אשר עליהם נאמר 'עין לא ראתה אלוקים זולתך'. אין קץ לאשרינו.

ובמיוחד כאשר זוכה האדם להיות בעל משפחה, הרי אין גבול לרגשות ההודאה והכרת הטוב שהוא חייב לה', ומה עוד שבזמנינו תודה לק-ל יש לכל אחד בית רחב ומשוכלל בכל חידושי הטכנולוגיה, ומים חיים זורמים כמעיינות ונובעים מקירות הבית, וחשמל למאור, וחימום וקירור, ושולט במזג האוויר במעונו כרצונו, ותמורת עבדים מלא ביתו בהמון כלים ומכשירים העמלים עבורו ועומדים לשירותו ומקלים ומנעימים את חייו, ורהיטים וחפצים ובגדים נאים ומתוקנים, וכאשר יחשוב על כך ישמח ויגיל וישבח ויודה לה' על רוב טובו שהרעף עליו בגודל חסדו. 'כי השביע נפש שוקקה ונפש רעבה מילא טוב'. ואמנם אם לא יתבונן בזה הריהו כאילו אין לו את כל זה, שהרי אין הוא שם לבו להתענג עליהם, וכל מבטו מופנה רק על מה שעדיין חסר לו. ומובא בשם הצדיק רבי נחום מהורודנא זיע"א רבו של החפץ חיים שתמיד הודה לה' על פרוות צמר (פעלץ) שהיה לו, שבימות הקור התעטף בה להתחמם. וכן השתמש בה כסל להביא פירות מן השוק, ובלילות שימשה אותו ככר למראשותיו. ולא פסק מלהודות לה' על הפרווה שזימן לו.

ובפרט בימינו שהעולם הולך ומשתכלל ובכל עת ניתן לאדם עוד חלקים בו, ולדוגמא אם בעבר בשעות הלילה היה העולם משולל מן האדם, הרי בימינו בלחיצת כפתור מעלים אור באיזה פינה ובאיזה מידה שחפצים בה, והאור מציף אף את הרחובות, וגם הדבר הנפלא הזה שיכול האדם להגיע תוך זמן קצר למרחקים עד סוף העולם. ויש בידו לשוחח עם כל אחד מבני תבל בכל עת שירצה, ובכוחו לראות בזמן אמת מקצה העולם ועד סופו. ואם נבוא למנות השפע הרב שמתחדש בעולמינו יכלה הגליון בטרם נגיע לאפס קצהו. אולם חלף ההתבוננות בזה, טבע האדם להתרכז במה שחסר לו ובמעט הקושי שמציק לו, ונמצא שקוע בצער ובעגמות נפש, ומפסיד בידים את שפע הטוב אשר ניתן לו מאת ה', והריהו כשוטה וסכל, וגם נחשב כמזלזל במתנת מלך (עיין אור החיים ריש פרשת כי תצא).

והנה נוסף על העצה הטובה שיש בכל דברינו האמורים כמתכון לחיים מאושרים ושמחים, וכן שהוא מעלה רמה באצילות הרוח ועדינות הנפש, הרי הוא גם מצווה ועבודת השי"ת מצד היחס הראוי לבורא יתברך להכיר בטובה שמשפיע עלינו בבחינת 'אורח טוב' (עיין ברכות נח:). שרואה רק את המעלות שניתן לו, שמרוצה ממעשי ה' עבורו. וצריך האדם ללמוד לקבל את כל הטוב שה' מעניק

הלבבות - נאמר על אחד מן החסידים, **שעבר על נבלת כלב מסרחת מאד, ואמרו לו תלמידיו: כמה מסרחת נבלה זאת! אמר להם: כמה לבנות שיניה** (השער הששי שער הכניעה - פרק ו).

ומסופר על אחד מזקני ירושלים ומנקי הדעת שבה, שבערוב ימיו לא נמצא מזור לרגליו, והוכרח לישב בכסא גלגלים, וכאשר הגיעו להתאים לו את הכסא, הרי בשעה זו בדרך כלל נשבר לב האדם בקרבו שהגיע למצב כזה והצער רב מאד. אולם אותו ישיש ותיק נשא עיניו במאור פנים ואמר תודה לה', שבימי זקנתי שוב איני נאלץ ללכת בעצמי ולכתת את רגלי העייפות לכל המקומות. מעתה הרי אני כמלך שמובילים אותי לכל מקום...

ועוד סופר על אדם שנגזר עליו כמה שנות מאסר בכלא, והיה שבור ורצוף מכך. ואמר לו אדם גדול, איעצך עצה טובה, ראה זאת כתקופת חופש ומנוחה שניתנה לך מן השמים. שלאחר כל עיסוקיך המסועפים שנים רבות, תזכה לכמה שנים של שלווה ונחת אשר בהם לא תצטרך לדאוג לשום דבר, כי בלאו הכי אינך יכול לעשות מאומה. וניטל ממך כל עול דרך ארץ ואפילו לפרנסת עצמך אינך צריך לעשות. ומעתה חפשי אתה לנפשך למשך כל התקופה הזאת לנוח ולעסוק בתורה ולהעמיק בה כאוות נפשך, ואין לך חירות גדולה מזו. וכאשר שמע את הדברים נכנסו ללבו ונסכו בו רוח עזוז ושמחה, וישב שם בקומה זקופה ובמצב רוח איתן, שליו ורגוע, גמיר וסביר הוגה דעות וחושב מחשבות.

*

ולכשנביט נכונה נראה כי העולם משופע בהמון טובה, ורוב הצער שיש לדרי ארץ הוא משום שרוצים יותר ממה שיש להם, והאדם הוא הוא העושה לעצמו דאגות וזעף.

ואילו היה רגוע ובישוב דעת הרי כשהיה יוצא בבוקר ורואה את יופי הבריאה ונושם את האוויר הצח ומסתכל בעולם ומלואו, בזה לבד כבר הוא נמצא מעונג ומלא נועם, ואם יטול לעצמו פסק זמן להתבוננות יתמלא ברוב אושר ונחת רוח, מזה שיש לו מוח ולב חכמה ורגש, ויש בידו להניע את איבריו, וללכת ברגליו, ויש בו כח הראיה והשמיעה, לחם לאכול ובגד ללבוש. ועוד טובות רבות אין מספר, עד שאין טעם להצטער על מעט הקשיים שיש לו ודומה הדבר לעשיר גדול שמצטער על כוס שנשברה בביתו.

ועולה על כולנה השמחה הכבירה והאושר הנשגב מזה שזכינו להיות יהודים אשר בחר בנו הקב"ה להיות לו לעם סגולה, רוממנו וקדשנו וזכרנו עמנו ברית אהבה וידידות, נותן את רוחו עלינו ומשרה את שכנתו בתוכינו, משגיח עלינו מקרוב ומרעף לנו שפע טובה וברכה, נתן לנו את תורתו הקדושה לקיים מצוותיה ולהגות בה, ופותח ליבנו להבין

דעות הראשונים בענין המטה שנהפך לנחש ולתנין

א

על האותות שהראה ה' למשה בשעה שנתגלה אליו בסנה, לשם עשותם לעיני בני ישראל, נאמר (שמות ז, א): "ויאמר השליכוהו ארצה וישליכוהו ארצה ויהי לנחש וינס משה מפניו". הרי שנהפך המטה לנחש.

מאידך, בפרשת וארא, כאשר ה' מורה למשה את אשר יעשה לעיני פרעה, נאמר (ט, ז): "כי ידבר אליכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין". וכמו כן בשעה שעמדו לפני פרעה, נאמר (שם, י): "וישלך אהרן את מטחו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין", ולהלן (שם, יב): "וישליכו איש מטחו ויהיו לתנינים". הרי שביחס למופת שנעשה לעיני פרעה מתואר בתורה שנהפך המטה לתנין. ויש לדון איפוא האם הוא נחש הוא תנין, ולפי זה יש להבין מדוע שינתה התורה בלשונה, או שמא שני מינים הם, ויש להבין מדוע לעיני בני ישראל נהפך לנחש ולעיני פרעה לתנין.

ב

רש"י (י, ז) נקט בפשיטות שהוא נחש הוא תנין. ונראה שלמד זאת מלשון הכתוב (ד, כא): "ויאמר ה' אל משה בלכתך לשוב מצרימה ראה כל המופתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את לבו ולא ישלח את העם", אשר משמע שאותם המופתים שנעשו לעיני ישראל הם שנעשו לעיני פרעה (ראה רמב"ן שם), וממילא, כשם שלעיני ישראל נהפך לנחש - כך גם לעיני פרעה.

ולדבריו מבואר לשון התורה בסמוך לתיאור המופתים שנעשו לעיני פרעה, כאשר נשלח משה להתרות את פרעה לקראת מכת דם (ז, ט): "לך אל פרעה בבקר הנה יצא המימה ונצבת לקראתו על שפת היאור, והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך" (פסוק טו), והיינו אשר נהפך לנחש לעיני פרעה כלעיל בסמוך.

אלא שצריך ביאור לדעתו מדוע אכן שינתה התורה לקרותו נחש אצל בני ישראל, תנין אצל פרעה ושוב נחש בהתראת מכת דם. [והנה בספר השרשים כתב הרד"ק שהנחש המצוי ביבשה נקרא 'נחש' והנחש המצוי במים נקרא 'תנין'. ולפי דבריו יש שרצו

לבאר דעת רש"י, שאצל משה במדבר היה לנחש ואילו אצל פרעה - שהיה על יד היאור - נקרא תנין. אלא שבלשון הכתוב לא נזכר כלל שהיה פרעה על יד היאור, ואדרבה, בהתראה על מכת דם, אשר מפורש בה שהיתה על יד היאור, נקטה התורה 'אשר נהפך לנחש' ולא 'לתנין'].

ומכל מקום, כדעת רש"י כן משמע בדברי חז"ל בכמה מקומות. באבות דרבי נתן (פרק ט) אמרו: "ששה שמות נקרא נחש, שרץ, תנין, צפעוני, אפעה, עכשוב". ובמדרש לקח טוב (פסיקתא זוטרית, שמות, פרק ז): "אמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין - הוא תנין הוא נחש שאמר לו הקב"ה בסנה".

ג

דעת האבן עזרא (י, ז) והרמב"ן (ב, כו) שאכן הנחש והתנין שני מינים הם, ולעיני בני ישראל נהפך המטה לנחש, ואילו לעיני פרעה נהפך לתנין.

ולדבריהם צריך לומר שהלשון "והמטה אשר נהפך לנחש" היינו שנהפך לנחש לעיני בני ישראל (לפירוש אחר, ראה בספורנו).

אלא שיש להבין מה טעם השינוי במופת שנעשה לעיני ישראל ולעיני פרעה, וכמו כן, מדוע בהתראה לפרעה על מכת דם נאמר "אשר נהפך לנחש" בזמן שלעיני פרעה נהפך המטה לתנין, וראוי היה יותר לומר "אשר נהפך לתנין".

ד

לבאר כל זאת נראה לומר שהפרכת המטה לנחש ולתנין באה לסמל ולבטא שני ענינים:

א. לרמז על פרעה המשול לתנין, כלשון הכתוב (יחזקאל כט, א): "הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו אשר אמר לי יאורי ואני עשיתני". ובפירוש רש"י שם: "התנים הגדול - לפי שכל גדולתה של מצרים וכל שובע שבה על ידי יאורי נילוס הוא, לפיכך הנביא ממשיל את מלכה לתנין ואת עמה לדגת יאור: לי יאורי - איני צריך לעליונים כי יש לי יאורי מספיק כל צרכי: ואני עשיתני - בגבורתי ובחכמתי הגדלתי גדולתי וממשלתי".

וראה דברי בעל הטורים (ז, ט) שפרעה קרא עצמו אלוה, ושהוא עשה את היאור, והוא התנים הגדול מלך ברואי

המים, והיינו מאחר שהתנין הוא הבריא הגדולה שביצורי המים, כאמור בבריאת הדגים (בראשית א, כא): "ויברא אלהים את התנינים הגדולים", ומפני כן נמשל פרעה לתנין.

על זאת בא משה לרמז לו במופת, שיש אלוקים בארץ המושל על פרעה התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו, ובא לנתן השקפתו שסבור הוא 'אני עשיתני', בכך שהוכח לו כי ה' האלוקים הוא העושה את התנין (ראה על כך בהרחבה בפירוש המלבי"ם לשמות ז, ט).

וכן איתא במדרש לקח טוב (פסיקתא זוטרית, שמות, פרק ז): "לפי שנקרא פרעה תנין, 'התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו', לפיכך נהפך המטה לפניו לתנין: סימן לו כשם שהמטה הזה בלע שאר המטות, כך הוא עתיד ליבלע בתוך הים". ועוד שם: "ויהי לתנין - דבר אחר, יהי אות לפרעה שנקרא תנין".

ב. לרמז לו שה' עומד להכותו ולנשכו כנחש, שכן הנחש - כסמל הרע מימי חטא עץ הדעת - בא לבטא את הכח המזיק בעולם. בכך מודיעו משה כי שליח הוא מאת ה' להכותו ולהזיקו במטה זה כנחש (וכדברי רבנו שלט"א בקונטרס בן מלך, חג המצות, מאמר כא).

מעתה מבואר היטב שינוי הלשונות בתורה. לעיני משה ולעיני בני ישראל נהפך המטה לנחש, להורות להם כי מעתה הכח ביד משה להכות את פרעה ולהזיק לו כנחש. מה שאין כן בבואו בראשונה לפני פרעה, שם נהפך המטה לתנין, כדי לסמל בפניו את קיומו של האלוקים, בורא שמים וארץ ובכללם התנין הגדול.

אך לאחר מכן בהתראה על מכת דם, אף על פי שהיתה על יד היאור מכל מקום נקטה התורה בלשון "אשר נהפך לנחש", מפני שכעת עומדים הם להשתמש באותו כח ההכאה וההזיק המתבטא כנחש.

מדור זה נועד ללכך ולברר נושאים הנידונים במפרשים בענייני פרשיות השבוע לקראתם יוצא העלון לאור. חכמי ורבני הקהילה מתבקשים בזה לשלוח את הערותיהם פרי מחשבתם להגדיל תורה ולהאדירה.

סבר פנים יפות

והוא מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. (-) ברצון ובנעימות - פיהמ"ש להרמב"ם

אבות פרק א משנה י"ד

כיצד, מלמד שאם נתן אדם לחברו כל מתנות טובות שבעולם ופניו כבוסים בארץ, מעלה עליו הכתוב כאילו לא נתן לו כלום. אבל המקבל את חברו בסבר פנים יפות, אפילו לא נתן לו כלום מעלה עליו הכתוב כאילו נתן לו כל מתנות שבעולם.

אבות דרבי נתן פ"ג

בסבר פנים יפות, כלומר שאפילו לא היה לבך שמח בכך, הראה את עצמך לפניו כשמח על ביאתו, עד שיהא סובר עליך שיהיו פניך מצהיבות לשמחתך על ביאתו.

מאירי אבות שם

ממולח טהור (שמות ל), שצריך ת"ח להיות ערב לכל אדם, ולא יהא כקדרה שאין בה מלח.

מסכת כלה רבתי פ"ג

אמר רבי יוסי... בשעה שאדם נפטר מן העולם שואל לו [מלה"מ] כלום עסקת בתורה ובגמילות חסדים, והמלכת לקונך שחרית וערבית והמלכת את חברך בנחת רוח. אם יש בו דברים הללו, וכו', יוצאת נשמתו בלא צער כמשוך נימא מחלב.

מסכת חייבוס הקבר הובא בראשית חכמה שער היראה פ"ב ובשערי קדושה למהר"ו ויטאל

אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם מכבד להן ואפילו למקילין לו וכו' ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין וכו' עד שימצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ומתאווים למעשיו הרי זה קידש את ה' ועליו הכתוב אומר 'ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר'.

רמב"ם יסודי התורה פ"ה ה"א

הוא מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, בפנים צהובות ופנים שוחקות, איש טוב מבשר טוב, והרע מכסה ומעלים

קיצור של"ה שער האותיות

ואשה את רעותה תשמח בדברים טובים, כי זה מצוה גדולה לכל אדם ושואלין לאדם בשעת הדין כו' המלכת את חברך בנחת רוח, הרי צריך שימליכוהו בנחת ובזה רוב התורה לשמח לאדם.

אגרת הגר"א למשפחתו בדרכו לעלות לא"י

ולפעמים הארכתי לאהבת השואל, בידועי כי חפץ הוא לשעשע בארוכה, ופעמים הארכתי בהיותי יודע שהאיש השואל מר נפש ושרוי בצער, למען שמח נפשו בדברי.

הגאון רבי עקיבא איגר בהקדמה לתשובותיו

שיהיה דבורך בנחת עם הבריות, ואל תקל בכבוד שום אדם, ואצ"ל שלא להתלוצץ משום אדם אף אם תדמה שדבריו דברי שטות ותבזז אותם בלבך, אל יבהלך לבך לצחוק ממנו, גם אם תראה שאנשים רבים וגדולים ממך יצחקו עליו, אתה אין לך טוב אלא השתיקה.

תהיה רגלך מצוי בבית הרב הגאון מוריניו חיים נ"י והיו שותה בצמא את דבריו והסתכל במה שיש בו מן מידות הטובות ותקנא בו להרגיל עצמך בהן, פוק חזי כמה דבריו בנחת עם כל אדם ובפנים שוחקות, ואיך הוא מכבד גם את הקטנים וצעירי ימים, וזהו גורם ריעות ואהבת הבריות ומביא כבוד לעצמו, כאמרם איזהו מכובד המכבד את הבריות.

להרחיק דרך עוצב כי אם להיות תמיד שמח וטוב לב משתעשע בתורת ה' ויראתו.

הגאון רבי שלמה איגר בצוואתו לבניו

אמר אאמו"ר [הסבא מקלם] זצ"ל שכמו שכתבו הראשונים בענין מתנות עניים שחלקו של עני הוא אצל בעה"ב ושלו הוא נוטל, ואם בעה"ב לא יתן לו הריהו גוזל אותו ממש, כמו הנפקד אשר לא יחזיר מה שנתנו לו בפיקדון, כן הוא ענין סבר פנים, כי כל אדם יש לו שיעבוד על חברו שישביר לו פנים, ומי שאינו עושה כן הרי זה גוזלו.

כתבי הסבא מקלם אות מב

ידוע כי מדרכי הטבה וגמ"ח הוא "לקבל כל אדם בסבר פנים יפות", ומה גם לאיש קשה יום ולהיות דיבורו בנחת, וכמו שמבואר בספר ראשית חכמה שער היראה פרק י"ב מדברי רז"ל - אמר רבי יוסי כו' בשעה שאדם נפטר מן העולם כו' שואל לו כלום עסקת בתורה ובגמ"ח והמלכת לקונך שחרית וערבית, והמלכת את חברך בנחת רוח כו' ע"ש. והנה העבודה הזאת להמליך את חברו בנחת רוח ולהראות לו פנים מאירות, תכבד ביותר, אם האדם הוא שריו ח"ו בדאגה ופחד ופניו זועפות ולבו בל עמו, ואמר אאמו"ר [רבי ישראל סלנטר] זצוק"ל כי לפעמים על ידי דאגות ופחד הרוחני, תצא משפט מעוקל בדרכי המידות, כמו בימים הנוראים האיש אשר הוא עמוס ביראת ה' ומלא פחד וחרדת הדין יסובב מזה גירעון בדרכי ההנהגה עם חברו, אשר צריך להמליך אותו בנחת רוח, ולפעמים הנה אז יותר נקל להיכשל לכעוס וכדומה, אף

כי באמת הנה בעת הזאת הלא צריך להישייר דרכיו ביותר בדרכי המידות, להשביע לחבירו רצון.

וסיפר לנו אאמו"ר [רבי ישראל] זצוק"ל, כי עוד בטל ילדותו כאשר לימוד המוסר לקח לבבו, ועשה עליו רושם להתבונן בדרכי יראת ה', הנה פעם אחת בערב יוה"כ פ' בהיותו הולך לבמה"ד להתפלל תפילת מעריב, והנה לקראתו איש אחד מגדולי היראים, פחד וחרדת הדין היה נראה וניכר על פניו, ודמעתו על לחיו, אאמו"ר שאל אותו להגיד לו איזה דבר הנחוץ לו, והאיש הירא מגודל עצבונו וחרדתו לא ענה אותו מאומה. אאמו"ר זצוק"ל אמר בזה"ל, כאשר עברתי מעל פני האיש חשבתי בלבבי, מה הנני חייב ואשם כי אתה הנך ירא אלקים ותפחד ותרעד מיום הדין, מה זה נוגע אלי, הלא אתה מחויב להשיב אותי על שאלתי בנחת רוח.

נתיבות אור להגר"י בלאזער

יש איש מתאוה להיטיב לזולתו, הפגשו עם רעהו הוא לו לחדוות לב, מקבלו בסבר פנים יפות, חרד אולי לא קלע אל המטרה לפי רוח רעהו, אולי דיבר דבר שלא כהוגן, כי אין כאב לב אצלו ככאב של פגיעה בכבוד חברו, או שחיסר מרעהו חסד, ומעולם לא נפגע הוא מרעהו, כי לבו המלא אהבה תכסה על כל פשעים, והוא מוכן מראש לקבל באהבה נאמנה פצעים ונזיפות שיחלוק לו רעהו.

אמונה ובטחון לחזון איש - פ"א אות יא

מרגלא בפומיה [של הגאון רבי אליעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל] משמיה דמרן החזו"א זיע"א שאמר לו כשראה אדם שפניו עצובות, שאילו היה בזמן הסנהדרין, היו מלקין אותו שגורם צער לבני אדם.

וחזר על הדברים בשמחת נישואין של אחד מנכדיו, וביקש לפרוש מן השמחה לשעה קלה לנוח מפני טורח הדרך, והיה אומר, כשהאדם עייף אינו יכול לקבל בני אדם כראוי וגורם אי נעימות לבני אדם, וחזר על דברי מרן החזו"א הנ"ל.

קונטרס תולדותיו

פעם נכנס לפני הסבא מסלובדקא בחור אחד ופניו זועפים, התחיל הסבא להגות ולצפצף "עם מדושני עונג יהיו עצבים? יהיו עצבים?", וכן כמה וכמה פעמים בנעימות ובמתיקות כזו עד שהבחור הנ"ל התרגש ויצא שמח וטוב לב.

המאורות הגדולים רצ"פ אות כב

דרכו הקדושה של רבינו בעל ה'אבי עזרי'

בעקבות הרועים

המשך מעמוד הקודם

זצ"ל היתה, כמעט כל פעם שהיו נגשים אליו לשאול ולהתייעץ עמו, אם השואל היה עומד, רבינו היה נעמד, ואפילו בזקנותו המופלגת היה לפעמים עומד בסדר בישיבה כמה שעות ברציפות, מכיון שכל הזמן היו שואלים, ורק בין שואל למשנהו היה מתיישב קצת, וכן לפעמים כשהיה חושב על השאלה היה מתיישב, וכשהיה מתחיל לענות היה שוב נעמד. ותלמיד אחד בישיבה שאל את רבינו: למה נוהג כך, ומתאמץ כל כך בשביל זה? השיב לו רבינו: כתוב ששואלים את האדם בבי"ד של מעלה "המלכת את חברך", ואני רוצה שיהיה לי מה להשיב במה המלכתי את חברי, לכן אני נעמד. פנינו רבינו הא"י עזרי'

שאלוהו להגר"ח פרידלנדר מדוע כשמשוחח בטלפון, אף שאין המשוחחים רואים איש את פני רעהו, הוא מחייך בשעת השיחה, והשיב, אף כי השומע אינו רואה את החיוך, אבל הוא שומע את החיוך, כי המדבר בחיוך, זה נשמע בקולו.

שפתי חיים מועדים א בהקדמה

ברכות ואיחולים

אנו משגרים לירידתו הנאמן, יקירנו ואהובנו, אציל הנפש ובכיר הרוח הרב **דוד רוטמן** שליט"א לרגל הולדת הבן במז"ט יח"ר שיריה רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח יהודה שיינברג - יוסף שיינברג - אברהם ובר יעקב שיינברג - מנחם שיינברג - חנני גבירין

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

אשר בזה לידת נפשי איש האשכולות ורב התבונות הרב **דוד רוטמן** שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הבן במז"ט יח"ר שיריה רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח שמואל מאיר גוטליב

ברכת מזל טוב

נשגר בזה לידת עוז, ליבו פתוח כאולם למען הזולת, כליל המעלות הרב **דוד רוטמן** שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הבן במז"ט יח"ר שיריה רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח וימשיך בפעולותיו הברוכים להגדיל תורה ולהאדירה **כולל משנת ציון**

רוב ברכות

נשגר קדם האי גברא רבה, איש חסדות ורב תבונות, חסיד ממתקים, העומד במסירות ובנאמנות למען הרחבת נבולות התורה בבית מדרשו הרב **דוד רוטמן** שליט"א לרגל הולדת הבן **משה בנימין** נ"י במז"ט יח"ר רצון שיוכה לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח מתוך רוב שמוחה וטוב לבב כל הוימים. המוכר בשם כל הלומדים **ידיד עוז עובדיה הוימני** מלל שיש שבת זכות שרה אסתר

כוללי אברכים קהל עדת ירושלים

ברכת מזל טוב חמה ולבבית נשגר בזה מעומד הרב לירידתו היקר והחשוב רב פעלים לתורה ולתעודה, העומד לימינו בכל עת למען החזקת הכוללים הרב הגאון רבי **אברהם יצחק קרישבסקי** שליט"א לרגל גישוא הבן החתן המופלג **שמעון דוב** הי"ו מבחירי ישיבת תורת ירושלים בשעט"מ יח"ר רעוא שיוכה לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח מתוך שלווה הנפש והרחבת הדעת. המברכים מקרב לב **הנהלת הכוללים**

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לירידתו היקר והחשוב הרב **יעקב סגל** שליט"א לרגל הולדת הבן במז"ט אהרן קרישנבויס שמעון בקר ישעיה סירטה צבי בלוי

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לאחי היקר והחשוב הרב **הלל קורפו** שליט"א לרגל הולדת הבן במז"ט **יהודה קורפו**

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לירידתו היקר והחשוב הרב **הלל קורפו** שליט"א לרגל הולדת הבן במז"ט **יהושע קרויזר** עמרם בלוי

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לירידתו היקר והחשוב, העומד תמיד לימינו הרב **נחום הרצל** שליט"א לרגל הולדת הבן במז"ט **הלל שפיא**

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לירידתו היקר והחשוב, הפועל רבות למען הכלל הרב"ג ר' **אברהם יצחק קרישבסקי** שליט"א לרגל גישואו בן במז"ט **ישראל אהרן קלצקין**

מזל טוב מזל טוב

ליד"א איש האשכולות נעים הליכות ורב תבונות הלך באהלה של תורה ובעומקה של הלכה מיקירי קהילתנו הרב הגאון רבי **חיים הירשמן** שליט"א לרגל אירוסו בתו תח"י בשעט"מ עס בחיר וישיבתו הק' יח"ר שהיווה יעלה יפה יפה ותרואה ממנה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה כל הוימים. **בידידות נאמנה** **שמעון רבינוביץ**

קהל עדת ירושלים

שכונת התמרה ביתר עילית **ברכות מואליפות** נשגר בזה לירידתו הנאמן, כליל המעלות ופאר המידות, העומד לימינו בכל עת הרב"ח רבי **דוד רוטמן** שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הבן בשעט"מ יח"ר שיריה רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח מתוך בריאות והרחבת הדעת **אברכי הקהילה**

בסימן טוב ובמזל טוב

בשבת והודיה לבורא עולם מתבדלים אנו להזמין להשתתף בשמחת נשואי בנינו היקרים

החתן	הכלה
אליהו	עלקא

שתקיים א"ה בשעט"מ ביום שלישי פרשת בא ג' שבט תשס"ט באולמי 'תמיר' ב' ירושלים החופה בשעה 4:30 לפני השקיעה

נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו

דוד הלוי סגל **זאב גוטפרד**

ברכת מזל טוב

נשגר בזה לירידתו החשוב, איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודה הרב **אפרים יונפלד** שליט"א לרגל הולדת הבן במז"ט יח"ר שיריה רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח מתוך בריאות והרחבת הדעת **מרדכי אלבום** - **דוד הירשמן** **אורי הולצמן**

תודותי וברכותי נתנו לירידתו היקר והחשוב מחשובי אברכי קהילתנו הרב **נחום הרצל** שליט"א אשר תרם עבור הוצאות הגליון לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הבן במז"ט

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לירידתו היקר והחשוב, הפועל רבות למען הכלל הרב **יעקב סגל** שליט"א לרגל הולדת הבן במז"ט **שמעון ברגמן** **שמעון סירטה**

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לאחיו היקר והחשוב הרב **יהודה לייב מינצברג** שליט"א לרגל הכנס בנו לעול תורה ומצוות **משפחת מינצברג**

ברכת מזל טוב

נשגר בזה לירידתו החשוב, המוכר נפשו למען הכלל הרב **מרדכי דייטש** שליט"א לרגל אירוסו בנו בכורו מרת **חיים שמעון** הי"ו מבחירי ישיבת תורת ירושלים בשעט"מ **מאיר אקער** - **ישעיה סירטה**

ברכת מזל טוב

נשגר בזה לירידתו החשוב, המוכר נפשו למען הכלל ופועל לילות כימים למען הרבות צדקה וחסד הרב **מרדכי דייטש** שליט"א לרגל אירוסו בנו היקר והחשוב במז"ט **חיים יוסף גפנר** - **יהושע בקר**

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לירידתו היקר והחשוב הרב **נחום הרצל** שליט"א לרגל הולדת הבן במז"ט **יעקב משה גוטליב**

ברכת מזל טוב

לאבתי החשובה, עטרת ראשנו הרב"ח רבי **עמרם יוסף דייטש** שליט"א ולאחיו היקר, פאר המידות, העסקן הנמרץ הרב"ג ר' **מרדכי** שליט"א לרגל אירוסו הנכד, הבן הבכור הבה"ח היקר, כליל המעלות, היגע בתורה כמר **חיים שמעון** הי"ו יח"ר שהיווה יעלה יפה, ויזכה לבנות בית נאמן בישראל לתפארת המשפחה הכבוד. **משפחת דייטש**

תודותי וברכותי נתונות

לירידתו היקר והחשוב מחשובי אברכי קהילתנו הרב **דוד רוטמן** שליט"א אשר תרם עבור הוצאות הגליון לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הבן במז"ט יח"ר שיריה רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח

בסימן טוב ובמזל טוב

בשבת והודיה לבורא עולם מתבדלים אנו להזמין להשתתף בשמחת נשואי בנינו היקרים

החתן	הכלה
דוד	פייגל

שתקיים א"ה בשעט"מ ביום שלישי פרשת בא ג' שבט תשס"ט באולמי 'ארמונות וולף' ב' ירושלים החופה בשעה 5:30

נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו

ראובן קליין **חיים בראנד** **לביט בייל** **בית שש**

ישיבת תורת ירושלים

כוס תנחומים נשגר בזה קדם האי גברא רבה, מרביץ תורה ויראת ה', המסור בלב ונפש לשיבתנו ותלמידיה הרב הגאון רבי **צבי קניג** שליט"א מנחה ומשגיח רוחני בישיבתנו הקדושה באבולו הכבד על הלך אביו היקר והחשוב, אציל הנפש, אוצר כלי חסדה בתורה ויראת ה' טהורה הרב"ח רבי **יעקב גרשון קניג** זצ"ל המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ובהשגת עבודת הקודש תנחמו אמן,

ברכת מזל טוב שלוחה בזה לירידתו היקר והחשוב, ה יגע בתורה החתן **צבי לוצקין** הי"ו לרגל אירוסו בשעט"מ **מאיר טנצמן** - **דוד גבירין** - **משה אקער** - **משה יחושע שטרן**

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לירידתו היקר והחשוב הרב **יהודה לייב מינצברג** שליט"א לרגל הכנס בנו לעול תורה ומצוות **חיים יוסף גפנר** - **יהושע בקר**

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה לירידתו היקר והחשוב הרב **יהודה לייב מינצברג** שליט"א לרגל הכנס בנו לעול תורה ומצוות **מרדכי אלבום** - **חיים בלוי** - **אברהם פישר**

ברכת מזל טוב

שלוחה בזה, למנצח השיעור החשוב, בקי בחדרי תורה, פה מפיק מרגליות הרב"ג רבי **ישעיה ברנד** שליט"א לרגל הכנס בנו העלם היקר כמר **אליעזר דוד** נ"י לנעם תורה ומצוות יח"ר רעוא שגידל לאילנות רברבא, ותוכה לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל המשפחה, מתוך בריאות נחת והרחבת הדעת.

ברכת מזל טוב

המברכים מקרב לב אהרן ברנדזון - דוד כהן - חיים פישר - מנדל רבינוביץ - ברוך וספיש - שמואל גפנר יהודה וספיש - נפתלי ברנשטיין חיים צבי ר"ש איוונבאך - בן ציון גולדברג בנימין גוטפרד - יוסף קדיש בלוי

ברכת מזל טוב

ליד"א נפשי, רעי אהובי, כליל המעלות הרב **דוד רוטמן** שליט"א לרגל הולדת הבן במז"ט **יעקב הולצמן**

ברכת מזל טוב

נשגר בזה לירידתו, אהובנו, יקירנו מחשובי ופארי קהילתנו, אחד המיוחדים מבני החבורה, פאר המידות הרב **דוד רוטמן** שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הבן במז"ט יח"ר שיריה רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח רוב נחת דקדושה, אושר עושר וכבוד כל הוימים מתוך בריאות איתנה והרחבת הדעת. **חיים גרינוולד** **עמרם הירשמן**

קהל עדת ירושלים

שכונת הגפן ביתר עילית **ברכות מעומק הלב** נשגר בזה לאחד המיוחדים מאברכי קהילתנו, ליבו לב רב, הנותן מעדני מלך, העומד לימינו בכל עת ברוחניות ובגשמות, מלא וגדוש ביראת שמים טהורה ה"ה הרב"ח רבי **דוד רוטמן** שליט"א לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת הבן בשעט"מ יח"ר שיריה רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יו"ח ויזכה להמשיך בפעולותיו הברוכים, מתוך בריאות והרחבת הדעת **אברכי הקהילה**